

Çanakkale Kent Halkının Rekreatyoneel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi

Alper Sağlık^{1*} Abdullah Kelkit¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 17020, Çanakkale.

*Sorumlu yazar: alpersaglik@comu.edu.tr

Geliş Tarihi: 20.03.2014

Kabul Tarihi: 01.04.2014

Özet

Bu çalışma, Çanakkale kent merkezinde seçilen 5 alanda (Eski ve Yeni Kordon, Sarıçay ve çevresi, Halkbahçesi, Özgürlük Parkı) Çanakkale kent halkının rekreatyoneel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi temelinde kurgulanmıştır. Çalışma kapsamında; halkın rekreatyoneel tutum ve istemleri ile rekreatyon olanaklarının bu istemler yönünde geliştirilmesi hedeflenmiştir. Genel ve ekonomik açıdan kullanıcıların davranışlarının ortaya konulması amacıyla yapılan anketin uygulama biçimi aktarılmış, farklı rekreatyoneel kullanımlar arasındaki ilişkiler ve çevre üzerindeki baskılar ortaya konmuştur. Çalışmanın sonucunda; kullanıcı özellikleri, kullanıcı–kaynak ilişkisi, rekreatyoneel katılım, kentsel rekreatyoneel alanlarda memnuniyet durumu hakkında veriler elde edilmiştir. Anket verileri ışığında %23,7’lik kesim evde dinlenerek vakit geçirdiklerini belirttiler de geri kalan %76,3’lük kesim aktif veya pasif olarak rekreatyon etkinliklerine katılmaktadırlar. Kent halkının büyük çoğunluğu rekreatyoneel etkinliklere katılmak için herhangi bir yere gittiğini belirtmiştir (%89,7). Rekreatyon amaçlı tercih edilen alanlara kolay ulaşım (%43,2), halkın öncelikli tercihidir.

Anahtar kelimeler: Çanakkale, Rekreatyon, Kentsel rekreatyon, Kentsel parklar.

Abstract

Determination of Recreational Trend and Demands of the People of Çanakkale City

This study has been planned on the basis to determine the recreational trend and demands of the people of five different selected locations namely, Old and New Kordon, Sarıçay and its vicinity, Public Park, and Liberty Parkin the city center of Çanakkale. Recreational demeanor and the demands of people along with the recreation facilities have been planned to be developed in the direction of these claims during this study. In order to bring up the behavior of users in general as well as economically was transferred to the surveyed questionnaire aimed to be revealed the relationships between different recreational users and pressures on the environment. According to the results, data were obtained regarding user characteristics, user–resource relationship, the state of satisfaction in urban recreational areas and participation in recreational. In the light of survey data if 23.7% of people could defined to have a relaxing time at home then the remaining part (76.3%) is involved in active or passive recreational activities. Consequently, it was stated that the large majority of the urban people (89.7%) go anywhere for participating recreational activities, and the preferred areas for easy access to recreation (43.2%) is the first preference of the people.

Key words: Çanakkale, Recreation, Urban recreation, Urban parks.

Giriş

Endüstriyel ve teknolojik alandaki gelişmelerin ortaya çıkarmış olduğu plansız, sağlıksız kentleşme ve yoğun iş temposu ile birlikte günlük yaşamın monotonlaşması, yaşam ortamının her geçen gün kalabalıklaşması ruhsal ve bedensel yıpranmaları arttırmaktadır (Arni ve Khairil, 2013).

Bu yıpranmaların giderilmesi ve kişilerin yeni bir güne hazırlanmaları için gerekli unsurların başında rekreatyon gelmektedir. Rekreatyon, serbest zamanlar içinde yapılan bireyin kendi isteği sonucu oluşan, onu fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, yaşadığı toplumun yapısına uygun olarak, kültürel ve ekonomik durumuna göre yaptığı fiziksel, düşünsel etkinliklerin bütünüdür (Boman ve ark., 2013). Yaşamsal ihtiyaçlarını kazanma çabasında olan insanlar, sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile serbest zamanlarını değerlendirmek ve kaybettikleri enerjilerini yeniden kazanmak amacıyla rekreatyon alanına yönelmektedirler (Oktay, 2011). Bu nedenle kent insanının bu yöndeki gereksinmelerinin günlük yaşam çevresi içinde karşılanması ve bunu sağlayacak kentsel rekreatyon alanları büyük önem kazanmaktadır. Özellikle kentte bilinçsiz altyapı, yerleşim ve yetersiz ulaşım kaynakları gibi olumsuz durumların yarattığı sonuçlar, insan–çevre ilişkisinin sağlıklı biçimde yürütmesini sağlayacak alanlara olan gereksinimi ve bu alanların planlanmasının önemini arttırmaktadır (Karaküçük, 1999).

Rekreatyoneel faaliyet alanlarının planlanması ve tasarlanması aşamasında kullanıcılarının

özellikleri ve isteklerinin bilinmesi, yapılacak çalışmaların kullanılabilir ve uzun vadeli olması sonucu doğurmaktadır. Tüm bu nedenlerle çalışmada, rekreasyonel faaliyetlerin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde kullanıcıların rekreasyonel eğilim ve taleplerinin saptanması amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın ana materyalini 40° 03' ve 40° 18' kuzey enlemleri ile 26° 34' ve 26° 47' doğu boylamları arasında konumlanan yaklaşık 33,91 km² yüzölçümüne sahip bir alanı kaplayan Çanakkale kent merkezi oluşturmaktadır. Çanakkale kent merkezinde halkın çoğunluklu olarak kullandığı rekreasyon alanları deniz kenarı ve park alanlarından oluşmaktadır. Bu nedenle:

Araştırma alanını temsil edecek şekilde rekreasyonel açıdan önemli 5 adet alan seçilmiştir (Şekil 1.).

Şekil 1. Araştırma alanının (5 adet rekreasyon alanı) ülke ve Çanakkale içindeki konumu (google earth'den değiştirilerek).

Halkın Rekreasyonel İstemlerinin Ortaya Konulması (Anket Tekniği)

Rekreasyonel analizler ve planlamada yapılacak bütün çalışmalarda ana ilkelerin saptanması amacıyla, öncelikli olarak doğal ve kültürel veriler, daha sonra da bu alanları kullanacak kitlenin tercihleri önemlidir.

Yapılacak çalışmaların topluma yönelik olduğu dikkate alındığında bu kullanıcı grubun rekreasyonel eğilimleri, rekreasyonel tercihlerinin saptanması gerektiği düşünülmüştür. Bu nedenle araştırmada kapsamlı bir anket çalışmasının yapılmasına gerek duyulmuştur.

Buradaki temel amaç, araştırma alanı için oluşturulacak uzun dönemli bir rekreasyon tasarımı için geleceğe yönelik fiziksel içerikli verilerin elde edilmesidir. Buna yönelik kullanıcı araştırması ile kent halkının kamusal rekreasyon alan, mekan ve olanakları konusundaki istemleri ortaya konulmuştur. Bu istemler, uzun dönemli bir rekreasyon tasarımının temel biçimlendiricileridir. Çünkü, halkın yeğlediği alan kullanım türleri, istemleri ve olası kullanım yoğunluğunun dikkate alınmadığı bir tasarım başarıya ulaşma olasılığı azalmaktadır (Gold, 1980; English ve Cordell, 1993; Gilliland ve ark., 2006).

Araştırmada uygulanan anket süreci beş aşamayı kapsamaktadır:

- Örneklem büyüklüğünün saptanması,
- Sorgulama tekniğinin seçimi,
- Anket formunun hazırlanması,
- Anketin ön testten geçirilmesi ve hataların düzeltilmesi,
- Anketin uygulanması ve değerlendirilmesi

Örneklem Büyüklüğünün Saptanması

Örneklem, genel nüfus içerisinde hane halkını temsil eden bireylerin rastlantısal seçimi ile oluşturulmuştur. Örneklem büyüklüğünün saptanmasında Arkin ve Colton'un %5 hata payına göre 100.000'in üzerindeki nüfus için öngördüğü en az 400 denek sayısı temel alınmıştır (Sarıkaya, 2013).

Buna göre Çanakkale 2012 adrese dayalı nüfus sayımına göre 5 adet alanda uygulanacak anket sayıları Çizelge 1.'de verilmiştir.

Çizelge 1. Çanakkale kent merkezinde uygulanacak anket sayıları dağılımı

Araştırma Alanı	Denek Sayısı
Eski Kordon	80
Yeni Kordon	80
Sarıçay ve Çevresi	80
Halkbahçesi	80
Özgürlük Parkı	80
TOPLAM	400

Sorgulama Tekniğinin Seçimi

Yüz yüze görüşme yoluyla sorgulamanın daha güvenli ve hızlı olması (Gold, 1980; Oğuz, 2000, Uslu ve ark., 2008) nedeniyle, kent halkını oluşturan bireylerin kent yaşanabilirliği açısından rekreasyonel tutum ve istemlerinin belirlenmesinde standart formlarla yerinde anket tekniği uygulanmıştır.

Anket Formunun Hazırlanması

Anket formu 31 soru içermekte ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Bölüm başlıkları:

- A–Sosyo–ekonomik karakteristiklerin belirlenmesi,
- B–Rekreasyonel etkinliklere katılmayanların anlayış ve davranışlarının belirlenmesi,
- C–Kullanıcıların rekreasyon tutum ve istemlerinin belirlenmesi (mevcut etkinlik ve katılım belirlemeleri).

Sosyo–ekonomik karakteristikleri bölümünde; ankete katılan bireylerin cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sahipliği, iş ve eğitim durumu, gelir düzeyi, konut tipi, aile bireyleri sayısı, konutun kaç kişi ile paylaşıldığı sorgulanmıştır.

Kullanıcıların rekreasyon tutum ve istemlerinin belirlenmesi bölümünde; öncelikle bireylerin gerçekleştirdikleri rekreasyon etkinlikleri, bu etkinlikleri hangi mekanlarda gerçekleştirmek istedikleri ile bu alanları tercih etme nedenleri sorgulanmıştır. Bireylerin bu etkinliklere katılım için kullandıkları ortalama süreler, ne zaman ve ne sıklıkla katılım gösterdikleri, nasıl ulaştıkları sorgulanmıştır. Ayrıca bu alanlardan yeteri kadar faydalanmayı etkileyen faktörleri belirtmeleri istenmiş, yaşanabilir bir kent için rekreasyonel kaliteyi yükseltmek adına istenilen olanak ve özelliklerin neler olduğu sorgulanmıştır.

Anketin Ön Testten Geçirilmesi ve Hataların Düzeltilmesi

Hazırlanan standart anket formu, kullanıcı araştırmaları ve rekreasyonel planlama konusunda deneyimli uzmanlar tarafından içerik, şekil, değerlendirme ve anlam bakımından irdelenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan ön anketler, rastlantısal olarak 30 bireye kişisel görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Bu bireylerden elde edilen görüşler doğrultusunda şekillendirilen anket uygulama düzeyine yükseltilmiştir.

Anketin Uygulanması ve Değerlendirilmesi

Anketler, Çanakkale kent merkezinde seçilen 5 alanda bireylere rastlantısal olarak uygulanmıştır. Elde edilen ve derlenen veriler, SPSS 18,0 ve Microsoft Excel programı yardımıyla yüzdelik hesaplama yapılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Kullanıcıların Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi

Araştırma alanında, katılımcıların sosyo–ekonomik özellikleri, rekreasyon katılımı ve rekreasyon alanı tercihleri, alanları kullandıklarına ilişkin bilgiler ve alanlardan memnuniyet durumları ile talepleri belirlenmiştir. Bu verilere dayanılarak, kent halkının rekreasyonel eğilimleri ortaya konmuş, kullanıcıların rekreasyonel tercihleri ve aralarındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır.

Anketlerin analizleri sırasında oluşturulan grafikler, her soruya yanıt veren katılımcı sayılarının dağılımı şeklinde gerçekleştirilmiş, bazı durumlarda yüzde olarak oranları da verilmiştir.

Kullanıcıların Bireysel Özellikleri

Bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim, gelir gibi bireysel ve sosyo–ekonomik özellikleri rekreasyon alanı seçiminde ve yapılan rekreasyon türünde oldukça etkilidir. Bu özellikler rekreasyon katılımını sınırlandırmakta ya da artırmakta, yönlendirmekte, zevklerin oluşmasını etkilemekte yani doğrudan ya da dolaylı olarak rekreasyonel alışkanlıklara etki etmektedir. Bu nedenle bireysel özelliklerin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Ankete 238 (%59,5) kadın, 162 (%40,5) erkek katılmıştır. Ankete en çok 26–35 yaş grubunda yer alanlar (%38,7), en az 66 ve üstü yaş grubundakiler (%3,4) temsil edilmektedir. Yine aynı biçimde ankete katılan kadın ve erkeklerin büyük çoğunluğu 26–35 yaş grubunda yer almaktadır (Kadınların %35,3'ü, erkeklerin %30,2'si).

Ankete katılanların büyük çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Katılımcıların %67'si (268 kişi) evli, %33'ü (132 kişi) bekar olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan 238 kadının %76,5'i, 162 erkeğin %64,2'si evlidir.

Çocuğunuz var mı sorusuna katılımcıların %59,25'ü (237 kişi) evet, %40,75'i (163 kişi) ise hayır cevabını vermiştir. Çocuk sahibi olan katılımcılar arasında 2 çocuklu olanların çoğunlukta (%38,7) olduğu görülmektedir. Tek çocuk sahibi olanların oranı %21,4, 3 çocuk sahibi olanların %11,7, 4 çocuk sahibi olanların %2,3, 5 çocuk sahibi olanların oranı ise %0,2'dir.

Meslek grupları incelendiğinde ankete en fazla katılanları ev hanımlarının (%27,3) oluşturduğu görülmektedir. Evli bireyler rekreasyon alışkanlıklarından bahsederken çoğu aktiviteye genellikle eşi ile ya da ailece katıldıklarını belirtmektedir. Diğer meslek gruplarının dağılımı ise şöyledir; memurlar tüm katılımcıların %26,9'unu, serbest meslek sahipleri %12,2'sini, öğrenciler %7,1'ini, işçiler %5,3'ünü, emekliler %4,7'sini, işsizler %2,3'ünü, diğer cevabını verenler ise %5,2'ini oluşturmaktadır. Diğer cevabını verenlerin yöneticilik, işyeri sahipliği, teknisyenlik, satış elemanlığı gibi mesleklerden özel sektörde çalışan kişiler olduğu görülmektedir.

Ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında %27,2 ile lise eğitimi alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunu %21,3 ile üniversite ve %17,5 ile ilköğretim alanlar takip etmektedir. Ortaokul eğitimi alanların yüzdesi 9,4, yüksekokul mezunlarının 7,2, ilköğretim eğitimi alanların 5,7, okuryazar olanların 1,3 ve okur yazar olmayanların ise 0,2'dir. Tüm katılımcılar dikkate alındığında lise ve üniversite eğitimi alanların 194 kişi ile katılımcıların %48,5'ini oluşturduğu görülmektedir.

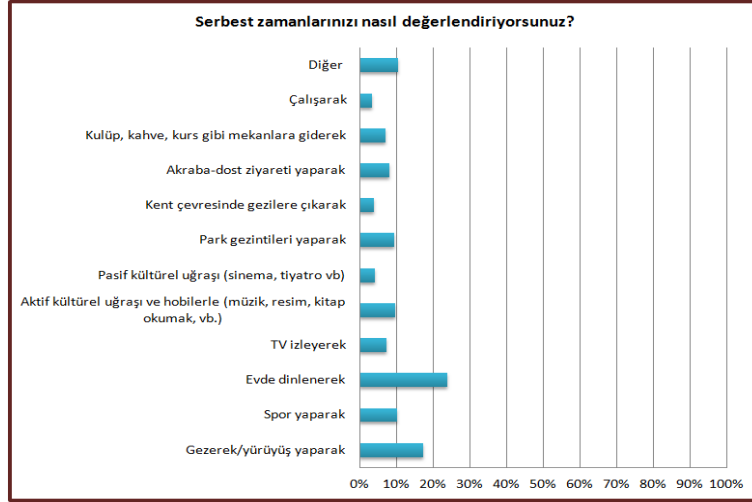
Ankete katılanların gelir dağılımlarına bakıldığında en fazla, geliri 501–1000 TL arasında olan katılımcıların yer aldığı görülmektedir (%27,8). Yüksek gelir grubunda (5001 TL'nin üzerinde) yer alanların oranı %0,7, 500 TL'den az geliri olanların ise %9,3'dür.

Katılımcıların %67,1'i konutlarının bahçesi olmadığını, % 32,9'sı ise bahçelerinin olduğunu belirtmişlerdir. Konut tipine göre bahçe sahipliğine bakıldığında müstakil evlerde oturanların büyük çoğunluğunun (%78,3) bahçe sahibi olduğu görülmektedir. Toplu konutta oturanlardan %29,2'sinin, kent içi apartman dairesinde oturanlardan %27,1'inin bahçesi bulunmaktadır.

Katılımcılara “Oturduğunuz konutu kaç kişi ile paylaşıyorsunuz” sorusu yöneltilmiş verilen cevaptan ankete katılan Çanakkale kent halkının büyük çoğunluğunun anne, baba ve çocuklardan ibaret çekirdek aile yapısında olduğu görülmektedir. Geliri 1.500 TL'ye kadar olan katılımcıların, çoğunlukla konutta 4 kişi olduğu, geliri 1.501–2.000 TL arasında olan katılımcıların çoğunlukla 3 kişi olduğu, geliri 2.001 TL'den fazla olanların ise çoğunlukla konutta 4 kişi olduğu görülmektedir. Ankete katılanların serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruya verdikleri cevaplarda katılımcıların serbest zamanlarını evde dinlenerek geçirdiğini belirtenlerin oranı (%23,7) en fazladır. Daha sonra gezinti ve yürüyüş yaparak (%17,3) geçirdiğini belirtenler gelmektedir (Şekil 2.).

Katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirme biçimleri (kadın ve erkek katılımcı sayılarıyla orantılı olarak) karşılaştırıldığında gezmek, yürüyüş yapmak, spor yapmak, evde dinlenmek, kent çevresinde gezilere çıkmak, çalışmak, kulüp, kahve, kurs gibi mekanlara gitmek gibi aktiviteleri erkeklerin daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Kadınların erkeklerden daha fazla tercih ettikleri serbest zaman değerlendirme biçimleri ise; evde çalışmak, aktif–pasif kültürel uğraşı ve hobilerle meşgul olmak, park gezintileri yapmak, akraba dost ziyareti yapmak ve televizyon izlemektir. Birçok aktivite türünde büyük oranda cinsiyet farkı olmazken, spor yapmak (kadınlar

%3,5, erkekler %13,4), evde çalışmak (kadınlar %21,7, erkekler %2,1), akraba dost ziyareti yapmak (kadınlar %8,2, erkekler %0,9) gibi serbest zaman değerlendirme biçimlerine katılımında cinsiyetin belirgin bir etkisi olduğu görülmektedir.

Şekil 2. Serbest zamanlar değerlendirme biçimleri.

Rekreasyon Katılımına İlişkin Bulgular

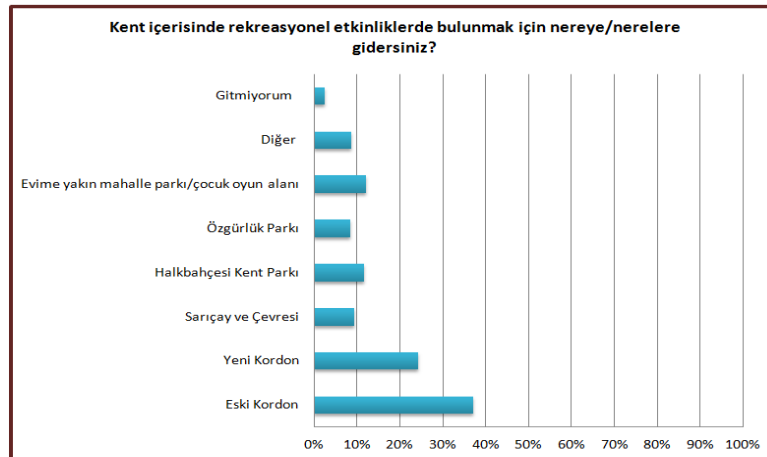
Çanakkale kent halkının büyük çoğunluğu rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için herhangi bir yere gittiğini (%89,7) belirtmiştir. Herhangi bir yere gitmediğini belirtenlerin oranı ise %10,3'dir. Rekreasyonel etkinlikte bulunmayanlardan olanakları olsaydı bu tür etkinliklere katılmak istediklerini söyleyenlerin oranı %92,7'dir. %7,3'lük kısım ise rekreasyonel etkinlikte bulunmak istemediklerini, böyle bir gereksinim ve alışkanlıklarının olmadığını belirtmişlerdir. Yeterli serbest zamanın olmaması ve ekonomik nedenler de rekreasyonel etkinlikte bulunma isteğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Olanağı olsaydı rekreasyonel etkinliklerde bulunmak istediğini belirtenlerin çoğunluğu, rekreasyonel etkinlikte bulunmak için en çok deniz kıyısı alanları (%47) tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmını ise kent içindeki parklar ve spor alanlarını (%38,3) rekreasyon için tercih edecekleri alan olarak belirtmektedir.

Kullanıcı–Kaynak İlişisine Yönelik Bulgular

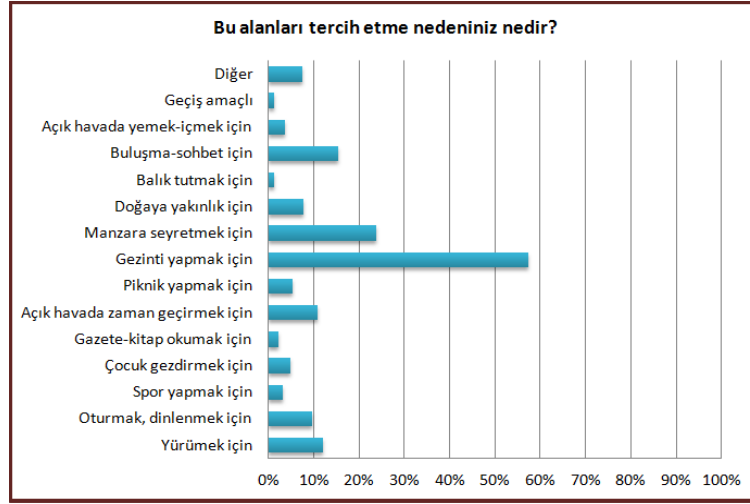
Çanakkale Kenti'nde en çok tercih edilen rekreasyon alanı Eski Kordon (%37,2), bunu Yeni Kordon (%24,3), konuta yakın mahalle parkı/çocuk oyun alanı (%12,1), Halkbahçesi (%11,7), Sarıçay ve çevresi (%9,4) izlemektedir.

Rekreasyonel etkinliklere katıldığını belirten katılımcılardan %2,5'i (10 katılımcı) kent içerisindeki rekreasyon alanlarından hiçbirini kullanmadığını belirtmiş, rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için kent yakın çevresine gittiklerini vurgulamışlardır (Şekil 3.).

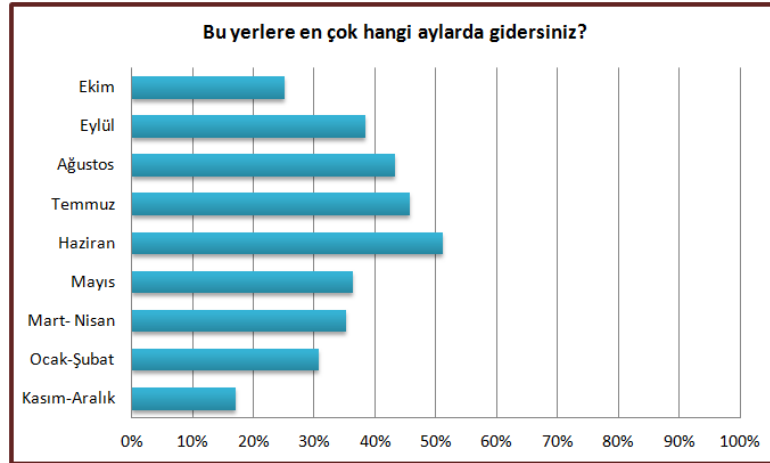
Şekil 3. Rekreasyonel etkinlikte bulunmak için tercih edilen alanlar.

Gidilen alanların tercihinde en etkili faktörün gezinti yapmak için olduğunu söyleyenler rekreasyon alanı tercih nedenlerinde çoğunlukta yer almaktadır (%57,4). Bu alanları manzara seyretmek (%23,7) ve buluşma sohbet (%15,3) izlemektedir. Tercih nedenini “diğer” olarak belirten katılımcılar, gidilebilecek başka bir alanın olmamasını ve çocukların o alanı tercih etmesini, oyun elemanlarının olmasını tercih nedeni olarak belirtmişlerdir. Şekil 4.’te kent içindeki rekreasyon alanlarının seçiminde en etkili olan faktörler gösterilmektedir.

Şekil 4. Rekreasyon alanı tercih nedenleri.

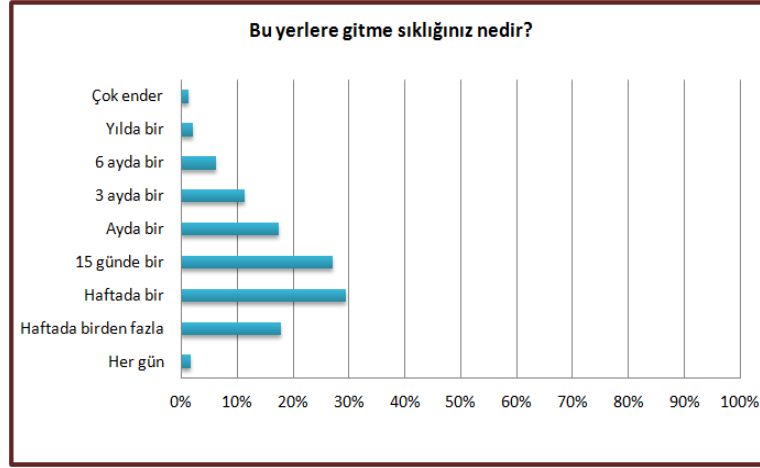
Rekreasyonel etkinlikte bulunmak için seçtiğiniz alanlara en çok hangi aylarda gidersiniz sorusuna, katılımcıların, mevsimin uygun olduğu “yaz aylarında” cevabını vermeye eğilimli oldukları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, katılımcıların kent içinde ve kent çevresinde rekreasyon etkinliklerine en sık katıldıkları aylar Şekil 5.’te görüldüğü gibidir.

Şekil 5. Rekreasyon alanlarına en çok gidilen aylar.

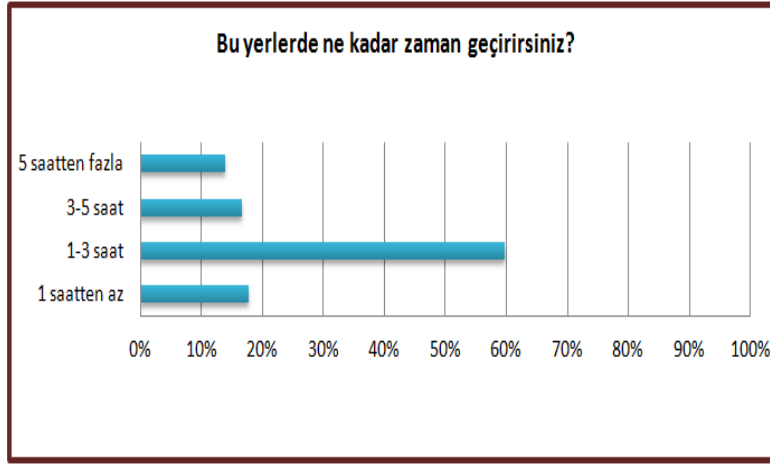
Katılımcılardan kent içerisindeki rekreasyon alanlarına haftada bir (%29,4) ve 15 günde bir (%27,1) gittiklerini söyleyenler çoğunlukta. Haftada birden fazla %17,8 ve ayda bir %17,5 oranlarında ziyaret edilmektedir (Şekil 6.).

Alanların serbest zamanın fazla olduğu hafta sonlarında daha fazla (%49,7) ziyaret edildiği görülmekte, hafta içinde alanlara gidenlerin oranı %17,9’da kalmaktadır. “belli olmuyor” ve “diğer” cevaplarını verenler arasında yazın bir kısmını kent çevresinde, yazlık konutlarında geçirdiklerini söyleyenler de yer almaktadır.

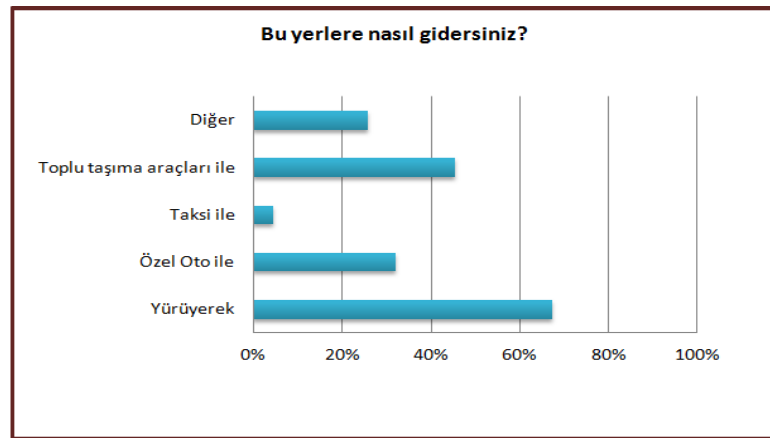
Şekil 6. Rekreatyonel etkinlikte bulunma sıklığı.

Alanlarda kalış süresi sorulduğunda, kent içerisinde ziyaretçilerin en çok 1–3 saat (%59,7) geçirdiği görülmektedir. Bir saatten az zaman geçirenlerin oranı ise %17,8'dur (Şekil 7.).

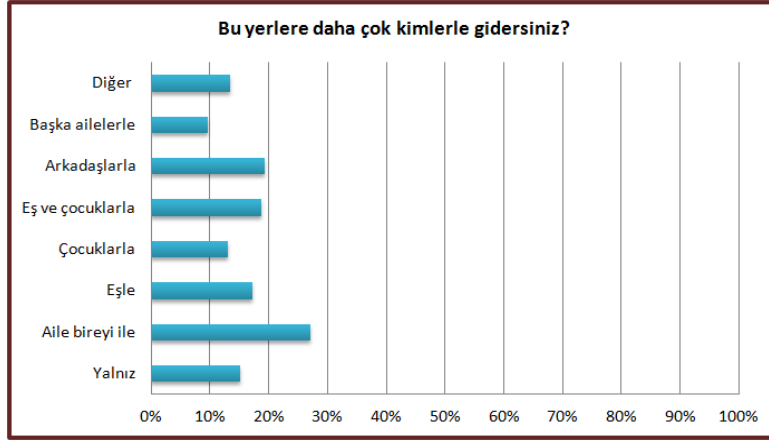
Şekil 7. Rekreatyon alanlarında kalış süreleri.

Katılımcıların büyük çoğunluğu kent içerisindeki alanlara yürüyerek (%67,4) gittiğini belirtmekle birlikte, ulaşımında özel oto veya toplu taşıma araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Şekil 8.'de kent içerisindeki alanlara ulaşım şekilleri gösterilmiştir.

Şekil 8. Rekreatyon alanlarına ulaşım şekilleri.

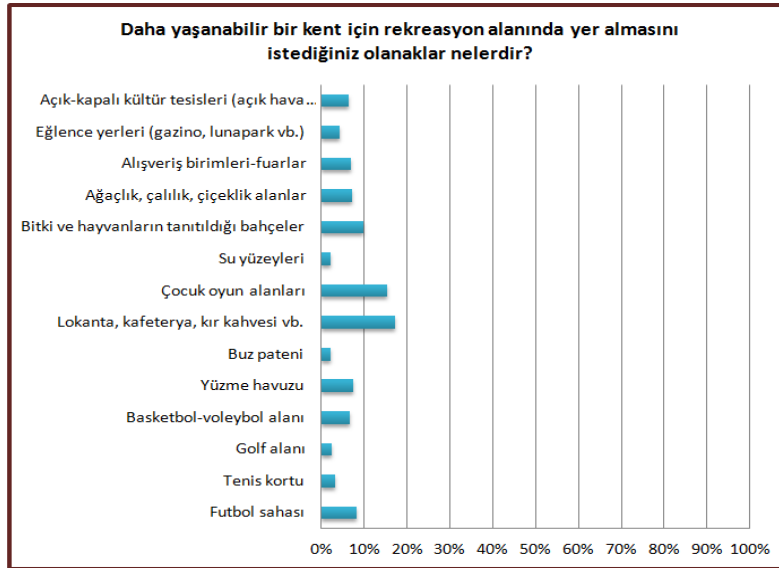
Katılımcıların bu alanlarına en çok aile bireyleri (%27) ile gittikleri, arkadaşlarıyla gidenlerin %19,3 oranında, eş ve çocuklarıyla gidenlerin %18,7 oranında olduğu görülmektedir. Şekil 9.'da rekreasyon alanlarına gidenlerin alana kimlerle beraber gitmeyi tercih ettikleri gösterilmektedir.

Şekil 9. Rekreasyon alanlarına kimlerle gidildiği.

Kentsel Rekreasyon Alanlarından Memnuniyet Durumları ve Talepler

Katılımcılara bir rekreasyon alanında yer almasını istedikleri olanaklar sorulduğunda, en fazla lokanta, kafeterya, kır kahvesi (%17,3) gibi tesislerin istendiği görülmektedir. Daha sonra çocuk oyun alanları (%15,4), bitki ve hayvanların tanıtıldığı bahçeler (%9,7), futbol sahası (%8,2) ve yüzme havuzu (%7,4) gibi aktivite ve olanaklar istenmektedir. En az istenen özellik ise su yüzeyleri (%2,1)'dir. Katılımcıların rekreasyon alanlarında yer almasını istedikleri olanaklar Şekil 10.'da verilmiştir.

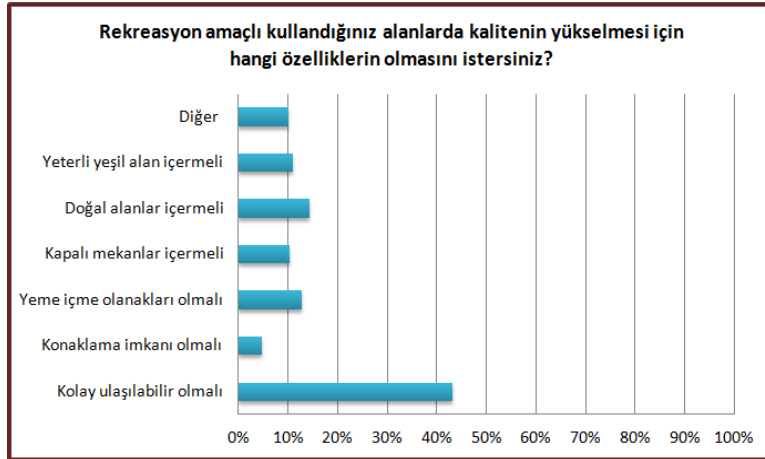

Şekil 10. Rekreasyon alanında yer alması istenen olanaklar.

Katılımcılardan %71,2'si, bu olanaklar sunulduğu takdirde kullanımı için belli bir ücret ödeyebileceklerini, %28,8'i ödemek istemediklerini belirtmektedir.

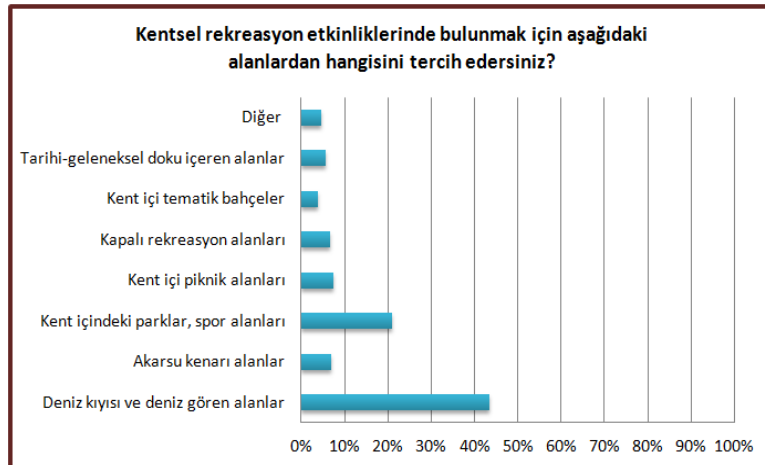
Katılımcıların büyük çoğunluğu rekreasyon amaçlı kullandıkları alanların kolay ulaşılabilir (%43,2) olmasını istemektedir. Doğal alanlar içermesi (%14,3) ve yeme içme olanaklarının olması (%12,7) da katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından önemli görülmektedir. Şekil 11.'de kullanılan rekreasyon alanının hangi özellikleri taşıması gerektiğine ilişkin katılımcı görüşleri verilmiştir.

Şekil 11. Rekreasyon alanında olması istenen özellikler.

Rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için hangi alanı tercih edecekleri sorusuna katılımcılardan %43,5'i deniz kıyısı alanları, %21'si kent içindeki parklar ve spor alanları, %7,3'i kent içi piknik alanlarını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Tarihi–geleneksel doku içeren alanlar ise en az tercih edilen alanlardır. Şekil 12.'de rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için tercih edilen alanlar görülmektedir.

Şekil 12. Rekreasyonel etkinlik için tercih edilen alanlar.

Sonuç ve Öneriler

Anket sonuçlarından elde edilen verilere göre, her ne kadar %23,7'lik kesim evde dinlenerek vakit geçirdiklerini belirtse de geri kalan %76,3'lük kesim aktif veya pasif olarak rekreasyon etkinliklerine katılmaktadırlar.

Kent halkının büyük çoğunluğu rekreasyonel etkinliklere katılmak için herhangi bir yere gittiğini belirtmiştir (%89,7). Bu da ulaşım kalitesinin rekreasyonel aktiviteler açısından son derece önemli olduğunu bir göstergesidir. Rekreasyonel olarak en çok tercih edilen alan Eski Kordon (%37,2) ve Yeni Kordon'dur (%24,3). Bu alanların tercih edilme nedenlerine bakıldığında gezinti yapmanın (%57,4) ve manzara seyretmenin (%23,7) öne çıktığı görülmüştür. Bu alanların en çok yaz aylarında, haftada bir (%29,4) ve hafta sonları (%49,7) kullanıldığı görülmüştür. Halkın bu alanları kısa süreli (1–3 Saat) (%59,7) olarak kullandıkları, alanlara yoğunlukla yürüyerek (%67,4) ve aile bireyleri (%27) ile gittikleri belirlenmiştir. Seçilen alanlarda en çok lokanta, kafeterya, kır kahvesi (%17,3) gibi kapalı rekreasyon alanlarının istendiği ve bu alanlara belli bir ücret ödenebileceği (%71,2) görülmüştür. Rekreasyon amaçlı tercih edilen alanlara kolay ulaşım (%43,2), halkın öncelikli tercihidir.

Tüm bu tespitler sonucunda, Çanakkale Kentinin rekreasyon alanlarına ihtiyaç ve talebin oldukça yüksek olduğu, askeri alanlar, deniz, havaalanı ve ormanlık alanların yarattığı sınırlama ile

sıkışan kentleşme olgusu içinde mutlaka halkın kullanımına dönük, farklı kesimlere hitap eden, rekreasyon alanları oluşturulmalıdır.

Kullanıcıların yoğun olarak tercih ettikleri Eski Kordon ve Yeni kordon gibi alanlarda taşıma kapasitesi hesaplanmalı, ileriye yönelik olarak yapılaşma, trafik, sert ve yumuşak–zemin gibi detaylar düşünülerek planlama yapılmalıdır.

Halkın büyük çoğunluğunun alanları gezinti yapmak ve manzara izlemek için tercih ettiği dikkate alınmalı ve deniz kenarında bulunan alanlardaki yüksek katlı yapılaşmaya, deniz–insan bağıni kopartmaya yönelik sınırlandırma ve kullanım üzerinde baskı oluşturacak ticari ranta izin verilmemelidir. Ayrıca alanlarda mutlaka insanların rahat ve diğerlerine rahatsızlık vermeyecek biçimde yürümesine olanak sağlayan gezinti yolları oluşturulmalıdır.

Kent içindeki alanların çoğunlukla yaz aylarında kullanımlarının arttığı, inanç ve doğa turizminde önemli yeri olan ili ziyarete gelen yerli ve yabancı turistlerin de oluşturacağı baskı hesaplanarak alanlarda uzun vadeli planlamalara dayalı tasarımlar uygulanmalıdır.

Rekreasyonel etkinlik alanlarının kullanım potansiyelinde önemli bir faktör olan ulaşımda Çanakkale kentinde çoğunlukla toplu taşıma araçlarının kullanıldığı veya alanlara yürüyerek ulaşıldığı görülmektedir. Toplu taşıma noktasında üniversitedeki öğrenci sayısının artması, yaz aylarında artan turistik geziler ve doğal nüfus artışına paralel bir şekilde araç artışı sağlanmalıdır. Daha büyük araçların kullanılması, yeni güzergahların oluşturulması ile kent içindeki tüm rekreasyon alanlarına daha sağlıklı bir ulaşım mümkün olabilecektir. Ayrıca yaya güvenliğini ön planda tutan, daha geniş yaya yollarına sahip, yayalaştırılmış sokaklara öncelik verilerek, bu alanlara yaya olarak ulaşımın desteklenmesi gerekmektedir.

Alanlara genelde aile bireyleri ve arkadaşlarla gidildiği düşünüldüğünde bu alanlarda farklı yaş guruplarına hitap eden rekreasyonel aktivitelerin olması gerekmektedir. Alanların güvenliği yapısal, bitkisel ve güvenlik elemanları vasıtası ile sağlanmalı, özellikle gece kullanımları yönünde aydınlatmaya önem verilmelidir.

Kent içi rekreasyon alanlarında Çanakkale'nin rüzgarlı bir kent olduğu da göz önüne alındığında temel ihtiyaçları karşılaması açısından lokanta, kafeterya ve kır kahvesi gibi alanlar oluşturulmalıdır. Kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda mevcut çocuk oyun alanlarında aletler arttırılmalı ve bakımları düzenli yapılmalı, mahallelerde mutlaka çocuk oyun alanları nüfus yerleşim alanı indeksleri göz önüne alınarak belirlenecek yer ve büyüklükte oluşturulmalıdır.

Teşekkür: Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen (SDK–2013–120 No'lu Doktora Tez Projesi) “Çanakkale Kenti Rekreasyon Potansiyelinin Kentlerin Yaşanabilirliği Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Kaynaklar

- Arni, A.G., Khairil, A.W., 2013. Promoting collaboration between local community and park management towards sustainable outdoor recreation. *Procedia–Social And Behavioral Sciences*. 91 (2013): 57–65.
- Boman, M., Fredman, P., Lundmark, L., Ericsson, G., 2013. Outdoor recreation – A necessity or a luxury? Estimation of engel curves for Sweden. *Journal Of Outdoor Recreation And Tourism*. 3 (4): 49–56.
- English, D.B.K., Cordell, K.H., 1993. Effective recreation opportunity set (Eros) index: A computable measure of recreation supply. *Research Paper Se–286*. Asheville, Nc: Southeastern Forest Experiment Station: 11 pp. Washington, DC.
- Gilliland, J., Holmes, M., Irwin, J.D., Tucker, P., 2006. Environmental equity is a Child's play: Mapping public provision of recreation opportunities in urban neighbourhoods. *Vulnerable Children and Youth Studies*. 1 (3): 256–268.
- Gold, S.M., 1980. *Recreation Planning And Design*, Mcgraw–Hill: 322 p. New York.
- Karaküçük, S., 1993. *Rekreasyon, Boş Zaman Değerlendirme*. Bağırhan Yayın Evi: 123 s. Ankara.
- Oğuz, D., 2000. User surveys of Ankara's urban parks. *Landscape And Urban Planning*. 52 (2–3): 165–171.
- Oktay, H.E., 2011. Akarsu kıyılarına yönelik halkın rekreasyonel tercihlerinin Boğaçay ve yakın çevresi özelinde irdelenmesi. AKD Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. 216 s.
- Sarikaya, İ., 2013. Serbest zaman etkinlikleri dersinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. 153 s.
- Uslu, C., Altunkasa, M.F., Yüceli, M., Boyacıgil, O., 2008. Adana halkının serbest zaman eğilimlerinin rekreasyonel planlama ve tasarımı çalışmalarında kullanımı. Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Sonuç Raporu. Proje No: Zf2006bap7. 78 s.